

LUCRAREA DE ÎNGRIJIRE A BOLNAVILOR, ACTIVITATE PRIORITARĂ ÎN PASTORAȚIA SFÂNTULUI VASILE CEL MARE

ADRIAN ILIESCU
Teologie Pastorală anul III

Glăsuș 1. „În tot pământul s-a răspândit vestirea ta, că acela a primit cuvântul tău, prin care, cu Dumnezeiască cuviință ai învățat, firea celor în ființă ai lămurit și ai pus rânduială în obiceiurile oamenilor. Părinte cuvioase, preoție împărătească, roagă pe Hristos Dumnezeu, să mântuiască sufletele noastre.”

Date biografice

Sfântul Vasile cel Mare se trage dintr-o familie nobilă și bogată din Pont. Tatăl Sfântului Vasile a fost profesor de retorică și avocat, și după cum îl caracterizează sfântul Grigore de Nazianz care spune că „Pontul îl recunoștea de profesor obștesc al virtușilor”¹, iar mama sa Emilia era o tânără orfană, tatăl ei murise de moarte martirică în persecuția lui Liciniu.

Vasile și Emilia au avut 10 copii. O familie ca aceasta, tatăl „profesor obștesc de virtute”, iar mama fiică de mucenic, a dat Bisericii 4 sfinți : sfânta Macrina cea tânără, sfântul Vasile cel Mare, sfântul Grigore al Nisei și sfântul Petru al Sebastiei.

Sfântul Vasile cel Mare s-a născut în 329 sau 330, și este una din figurile cele mai strălucitoare ale sec. IV. „Pentru toți, spune Sfântul Grigore de Nazianz, a fost un fel de lege a virtușii”², „a fost un bărbat nobil și mai presus de trup chiar înainte de a se muta din această viață”.³

Educația a primit-o în familie din partea bunicii sale Macrina și a mamei sale Emilia, apoi a urmat învățătura tatălui său, care i-a predat întreg ciclul științelor. După această bază a educației sale în sânul familiei, sfântul Vasile și-a urmat studiile la școlile din Cezareea, Constantinopol, și Atena, unde întâlnește pe sfântul Grigore de Nazianz.

¹ Cuv 43, MG, 36, 493-608, tradus în românește de Pr. Prof. N. Donos, în „Sfântul Grigore de Nazianz, Apologia sau cuvântarea în care se arată motivele care l-au îndemnat să fugă de preoție și elogiul Sfântului Vasile”, Huși, 1921, p. 118.

² *Ibidem*, p. 119.

³ *Ibidem*, p. 120.

Este botezat în 357. La scurt timp după aceasta, intră în monahism și face o primă împărțire a averii sale, după care pleacă într-o lungă călătorie pentru cunoașterea vieții monahale, în Egipt, Siria, Palestina și Mesopotamia.

În anul 364 este chemat de episcopul său, Eusebiu, pentru a fi hirotonit preot, și a i se încredința un rol important în pastorația eparhie.

Patru ani mai târziu, în anul 368, când populația din Cezareea Capadociei se confruntă cu o foamete cumplită, face o a doua împărțire a averii sale către săraci.⁴

Activitatea de îngrijire a bolnavilor

Bunătatea sufletească și trăirea milosteniei, știința sa teologică, talentul său de predicator, geniul său de organizator al monahismului și virtuțile sale de filantrop și ascet, l-au ridicat pe sfântul Vasile pe scaunul Mitropoliei Cezareei Capadociei, la anul 370, după moartea bătrânului Eusebiu. Ajuns în acel loc bisericesc, el a desăvârșit opera sa de ajutorare prin înființarea unei întregi cetăți a carității creștine. Ea era așezată lângă Cezareea și cuprindea: un azil pentru bătrâni, un spital, o leprozerie, care era primul ospiciu pentru primirea leproșilor de când era lumea, un xenodohion - casă de primire pentru călători, un orfelinat cu școală de meserii pentru copiii crescuți, pe lângă aceasta, diferite ateliere de lucru pentru nevoile atâtor așezăminte, chiar și pentru lucruri de artă.

Personalul numeros și variat, bisericesc și laic, avea locuințe și dependențe necesare, dependențe erau și pentru animale. Arhiepiscopul însuși avea acolo casa sa și ridicase pentru guvernatorul provinciei un apartament special. Grădinile despărteau aceste așezăminte, în mijlocul cărora, la loc de cinste, se înălța Biserica, care ocrotea pe toate celelalte în numele lui Iisus Hristos. Acestei cetăți a iubirii creștine, poporul i-a dat numele sfântului Vasile: Vasiliada.

În cadrul Vasiliadei erau înglobate aproape toate instituțiile de filantropie existente în secolul al IV-lea. O primă instituție din acest complex era girocomia, fiind înființată ca urmare a atenției deosebite pe care o acordau creștinii persoanelor de vârstă a treia. O altă instituție era partenocomia, care se ocupa de fecioarele orfane expuse tuturor primejdiilor. Orfanotrofia, o instituție întâlnită încă din antichitate și până astăzi, adăpostea orfanii creștini. Spitalele, locuri de îngrijire a celor suferinzi erau nelipsite din acest complex.

În așezămintele sale, fiecare boală, fiecare fel de suferință sau mizerie își avea comportamentul respectiv, locuință potrivită, îngrijirea deosebită; și de aceea la aceste așezăminte, veneau cu afleună toți cei care aveau nevoie de ajutor, pentru care, caritatea privată a creștinilor și asistența locală a bisericilor, au fost însuflețite⁵.

⁴ Arhid. Prof. Univ. Dr. Constantin Voicu, Patrologie, E.I.B.M.B.O.R., București, 2004, p. 155.

⁵ Pr. Ion Vicovan, "Dați-le voi să mănânce", Trinitas, an 2001, p. 83.

Faima și importanța ei a fost așa de mare, încât orașul s-a mutat cu timpul spre Vasiliada, mulți construind locuințe lângă ea.

Vasiliada era o adevărată minune a iubirii evanghelice, o operă atât de mare nu putea trezi numai admirația și zelul creștin, ci invidia ereticilor sau păgânilor. Sfântul Vasile a fost acuzat la guvernatorul provinciei că are ambiția de a-i fi rival, și că ridică edificii care nu sunt de competența lui. „Aș întreba pe cei care te supără și abuzează de bună-credința ta, scrie guvernatorului arhiepiscopul într-o epistolă (94), ce nedreptate facem statului, și cu ce ne atingem de interesele lui, dacă zidim și împodobim o biserică măreață în cinstea lui Dumnezeu, dacă ridicăm lângă ea locuințe pentru episcop, pentru ceilalți slujitori ai altarului, pentru tine și suita ta? Ce rău facem dacă ridicăm case pentru primirea călătorilor străini sau pentru îngrijirea bolnavilor, dacă adăugăm învățarea meseriilor și alte lucrări? Toate aceste clădiri împodobesc orașul și fac cinste guvernatorului însuși, căruia i se atribuie gloria.”⁶

Cinstea și gloria mării sale opere de binefacere o acordă astfel sfântul Vasile altora. Pe el îl mișca altceva decât amorul propriu: îl mișca dragostea față de aproapele, și de toți nefericiții, adunați pentru a fi ajutați și îngrijiți în așezămintele lui, erau frații lui buni, toți acei „mai mici”, despre care vorbește Evanghelia.

Bunul lui prieten, sfântul Grigore Teologul, zicea că era o plăcere pentru sfântul Vasile să se ducă printre leproși și că rănilor lor sângerânde și dezgustătoare nu-l împiedicau de a săruta, el arhiepiscopul Capadociei, de foarte bun neam, pe cei mai nenorociți și mai ocoliți dintre oamenii bolnavi. Nimic nu arată mai bine, decât această dragoste de om, spiritul Evangheliei a operei caritabile a sfântului Vasile. Sfântul Grigorie a fost cel care a mai spus despre Vasiliadă că *este locul în care: orice boală se suferă cu răbdare; adesea orice nenorocire este adesea binecuvântată, iar milostivirea se găsește din belșug. În comparație cu acest oraș, ce însemnătate mai poate avea Teba cu cele șapte porți ale sale, sau Teba cea din Egipt, zidurile Babilonului cele mari și frumoase, care acum nu mai sunt, covorul lui Mausol din Caria, piramidele, colosul din Rodos, sau templele cele mari și frumoase, care acum nu mai există...?*⁷

Ochii noștri sunt acum scutiți de priveliștea tristă și înduioșătoare a oamenilor morți înainte de moarte, adică având multe din membrele corpului lor moarte, din cauză că erau alungați din orașe, din case, din piețe, de la băi, din mijlocul celor mai iubiți ai lor, bieți oameni cunoscuți mai degrabă după

⁶ Sfântul Vasile cel Mare, Scrieri - partea a III-a, traducere de Pr. Prof. Dr. Constantin Cornițescu și Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogoae, în P.S.B., vol. 12, E.I.B.M.B.O.R., București, 1988, p. 271.

⁷ Sfântul Vasile cel Mare, Scrieri-partea întâi, traducere de Pr. Prof. Dumitru Fecioru, în P.S.B., vol. 17, E.I.B.M.B.O.R., București, 1986, p. 28.

nume decât după figură. Însă Vasile este acela care ne-a convins pe toți că, fiind oameni, să nu disprețuim pe oamenii aceștia și să nu necinstim pe Hristos, singurul cap al nostru, al tuturor, prin neomenia ce am arătat-o față de dânșii; ci, când vedem nenorociri străine, să ne silim a plasa bine avuțiile noastre, să împrumutăm lui Dumnezeu mila, de care vom avea și noi nevoie cândva.⁸

Sfântul Vasile prin deosebitul respect față de cei bolnavi de a-i săruta ca pe niște frați, a fost chiar învinuit de slavă deșartă, însă celor care îl învinuiau de aceasta, Sfântul Grigore de Nazianz li se adresează întrebându-i: „este oare cu puțință, ca cel ce sărută pe leproși, se umilește atât de mult să disprețuiască pe cei sănătoși?”⁹

Era prima dată, când aceste victime ale celei mai îngrozitoare boli vedeau întinzându-se spre ele brațe compătimitoare; prima dată când erau primiți ca frați și nu alungați cu oroare.

Concluzii

Din învățătura Sfântului Vasile cel Mare putem desprinde câteva aspecte esențiale cu privire la îngrijirea bolnavilor și anume:

- **Compașiune și Înțelegere.** Sfântul Vasile cel Mare a subliniat că oamenii ar trebui să manifeste compașiune față de cei bolnavi și să își pună inima în slujirea lor. El a evidențiat importanța de a înțelege suferința celor bolnavi și de a le oferi sprijin emoțional.
- **Milostenie și Generozitate.** A îndemnat la generozitate și la practicarea carității față de cei bolnavi. El a susținut că dăruirea cu inimă deschisă și fără egoism înseamnă să te implici activ în ajutorarea celor aflați în suferință.
- **Vizitarea bolnavilor.** Unul dintre aspectele esențiale ale slujirii pentru Sfântul Vasile a fost vizitarea celor bolnavi. El a subliniat importanța prezenței fizice și a împărtășirii dragostei și a încurajat creștinii să petreacă timp alături de cei aflați în suferință.
- **Curaj și încredere.** Sfântul Vasile a încurajat oamenii să depășească frica și dezgustul asociate bolii. El a susținut că în fața bolnavilor trebuie să avem curaj și să ne lăsăm ghidați de iubirea față de Dumnezeu în a oferi îngrijire celor bolnavi.
- **Respectul pentru demnitatea umană.** Sfântul Vasile a subliniat că cei bolnavi trebuie tratați cu respect și că trebuie păstrată demnitatea lor. El a respins orice formă de discriminare sau ignorare a celor bolnavi și a îndemnat la o abordare umană și respectuoasă.

⁸ *Ibidem*, p. 29.

⁹ Pr. Prof. N Donos, op. cit. 181-187.

Grija pentru cei săraci, ajutorarea celor din nevoi, ușurarea suferințelor celor bolnavi și îmbunătățirea vieții celor mutilați din naștere și din împrejurări nenorocite, a fost grija permanentă a întregii vieți a sfântului Vasile.

Ca tânăr a împărțit întreaga sa avere oropsiților soartei, ca preot a dat hrană celor flămânzi în timpul secetei și foametei cumplite a anului 368, iar ca episcop și-a lărgit acțiunile sale filantropice creând acel mare complex filantropic din jurul Capadociei care a primit ulterior numele de Vasiliada.

Tropar: „Pe arătătorul celor cerești, pe tainicul Stăpânului, pe sfetnicul cel luminat, cel din Cezareea cea din Capadocia, pe marele Vasile cu toții să-l cinstim.”

Bibliografie

- Arhid. Prof. Univ. Dr. Constantin Voicu, Patrologie, E.I.B.M.B.O.R., București, 2004
- Cuv 43, MG, 36, 493-608, tradus în românește de Pr. Prof. N. Donos, în „sfântul Grigore de Nazianz, Apologia sau cuvântarea în care se arată motivele care l-au îndemnat să fugă de preoție și elogiul sfântului Vasile”, Huși, 1921
- Pr. Ion Vicovan, „Dați-le voi să mănânce, Trinitas, an.2001
- Sfântul Vasile cel Mare, Scrieri-partea a III-a, traducere de Pr. Prof. Dr. Constantin Cornițescu și Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogoe, în P.S.B., vol. 12, E.I.B.M.B.O.R., București, 1988,
- Sfântul Vasile cel Mare, Scrieri-partea întâi, traducere de Pr. Prof. Dumitru Fecioru, în P.S.B., vol. 17, E.I.B.M.B.O.R., București, 1986
- Pr. Prof. N Donos, Opere Citate